

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Opetushallituksen mediatilaisuus 5.8.2024

Tervetuloa!

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Kohti uutta lukuvuotta 2024–2025

Pääjohtaja Minna Kelhä

Lähes miljoona lasta ja nuorta aloittaa uuden lukuvuoden peruskouluissa ja toisella asteella

- Tänä syksynä arviolta noin 54 000 ekaluokkalaista aloittaa koulutiensä. Vielä vuonna 2019 ekaluokkalaisia oli yli 60 000.
- Yli puolet perusopetuksen keväällä päättäneistä jatkaa syksyllä lukioon.
- Lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa aloittavien määrä on pysynyt tasaisena.
 - Opetushallituksen arvion mukaan lukio-opintonsa aloittaa tänä syksynä yli 37 000 opiskelijaa.
 - Ammatilliseen perustutkintoon tähtäävässä koulutuksessa opintonsa aloittaa elokuussa noin 38 000 opiskelijaa.

Sivistyksellinen tasa-arvo tulee turvata, vaikka kunnat ovat erilaisia

- Lasten ja nuorten ikäluokat ovat pienentyneet, mikä heijastuu myös koulutuspalvelujen toteuttamiseen kunnissa.
- Koulujen määrä on puolittunut 2000-luvun aikana. Samalla koulujen keskimääräinen koko on kasvanut.
- Isojen ja pienten kuntien koulutuksen järjestämisen mahdollisuudet ja haasteet ovat erilaisia.
- Erikokoiset kunnat tarvitsevat erilaisia työkaluja sekä erilaista tukea ja ohjausta koulutusuudistusten toimeenpanoon.
- Tulevaisuudessa kuntien ja alueiden välinen ja sisäinen eriytyminen sekä palvelujen järjestäjien erilaiset olosuhteet ja valmiudet tuottaa palveluja tulee ottaa huomioon nykyistä paremmin.
- Sivistyksellisten oikeuksien tulee toteutua kaikille lapsille ja nuorille riippumatta kunnan koosta.

Koulutusjärjestelmämme perustuu luottamukseen

- Kansainvälisessä vertailussa ainutlaatuinen koulutusjärjestelmämme perustuu luottamukseen, kansalliseen ohjaukseen (lait, asetukset, opetussuunnitelmajärjestelmä) sekä paikallisen päätöksentekoon.
- Kasvatus- ja koulutusala on nähtävä vetovoimaisena alana. On huolehdittava siitä, että meillä on riittävästi päteviä ja korkeasti koulutettuja opettajia kouluissa ja oppilaitoksissa.
- Edelleen koulumme ja oppilaitoksemme tarjoavat hyvätasoista opetusta opetussuunnitelmien ja tutkintojen perusteiden mukaisesti.
- Koulutuksen kehittämisen tulee olla pitkäjänteistä. Koulutusjärjestelmän eheyden kannalta on tärkeää tunnistaa kokonaisvaikutukset eri koulutusasteille.

Oppimistulokset heijastavat koko yhteiskunnan muutosta

- Perusopetusikäisten oppilaiden oppimistulokset ovat heikentyneet ja asenteet opiskelua kohtaan muuttuneet kielteisemmiksi.
- Lasten ja nuorten ajankäytössä on tapahtunut kokonaisvaltaisia muutoksia: muun muassa nuorten lukeminen on vähentynyt ja digilaitteisiin käytetty aika on lisääntynyt.
- Opintojen merkitys ja koulusta pitäminen ovat vähentyneet viimeisen vuosikymmenen aikana, ja samaan aikaan koulu-uupumus on lisääntynyt.
- Pisa-tutkimuksen alkukesällä julkaistun raportin mukaan suomalainen koulujärjestelmä on yksi OECD-maiden parhaista luovan ajattelun kehittämiseksi. Suomen 15-vuotiaat nuoret ovat maailman kärkitasoa luovina ajattelijoina ja sosiaalisessa ongelmanratkaisussa.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Tulevaisuuden näkymiä perusopetuksen kehittämiseksi

Jarkko Niiranen
Kasvatus, koulutus ja osaaminen -päätoiminnon
johtaja

Opetussuunnitelman perusteet luo pohjan yhdenvertaisuudelle

- Opetushallitus on keskeinen kansallinen toimija perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden laatimisessa, toimeenpanossa ja perusopetuksen kehittämisessä.
- Kansallinen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet luo yhteisen pohjan kuntien paikallisille opetussuunnitelmille ja siten edistää opetuksen ja oppilaiden oikeuksien yhdenvertaista toteutumista koko maassa.
- Kunnilla ja muilla opetuksen järjestäjillä on suhteellisen paljon vapautta järjestää perusopetus lakien ja määräysten mukaan huomioiden paikalliset tarpeet.
- Opetuksen järjestäjät vastaavat muun muassa koulutyön järjestämisestä, tiloista, henkilöstöstä, luokkakoosta ja lukujärjestyksistä.
- Opetussuunnitelma ohjaa opettajan työtä, opetuksen sisältöjä ja tavoitteita. Opettajat voivat päättää, minkälaisia opetusmenetelmiä käyttävät opetuksessa pedagogisten näkemystensä ja oppilaiden tarpeiden mukaan.

Kokonaiskuva perusopetuksen tulevaisuustyöstä

OKM: Peruskoulun tulevaisuustyö

- Tavoitteena muotoilla visio peruskoulun pitkän aikavälin kehittämisen pohjaksi.

OPH: Perusopetuksen tulevaisuus ja kehittäminen

- Tavoitteena laatia tilannekuva perusopetuksen opetus-suunnitelman perusteiden kehittämistarpeista.

OKM: Väestönkehitykseen keskittyvä työryhmä

- Tavoitteena valmistella esitys, miten väestönkehityksen nykyisiin ja tuleviin haasteisiin vastataan perusopetuksen järjestämisessä.

OKM: Oppimistulosten vahvistamiseen keskittyvä työryhmä

- Tavoitteena laatia esitys kehittämistarpeista ja toimenpiteistä oppimistulosten kääntämiseksi nousuun.

Oppimistuloksiin vaikuttavat useat eri tekijät eri tasoilla eikä tulosten laskulle ole yhtä yksittäistä syytä

Yhteiskunta

- Koulun tehtävä on muutakin kuin, mitä PISA-tulokset kertovat
- Eri sukupolvien maailmoiden törmäys
- Koulutuksen arvostaminen ja tulevaisuususkko
- Alueellinen eriytyminen ja yleinen polarisaatiokehitys
- Perheiden sosioekonomisen taustan vaikutus

Koulu

- Muutokset luokkahuonevuorovaikutuksessa
- Eriyttämisen haasteet opetuksessa
- Koulun toimintakulttuuriin ja työrauhaan liittyvät kysymykset
- Opetussuunnitelman perusteiden ja paikallisten suunnitelmien ohjaavuus

Yksilö

- Kouluun kiinnittymisen pulmat, johon osaltaan korona-aika on vaikuttanut
- Hyvinvoinnin haasteet
- Mobiililaitteiden "koukuttavuus"
- Muutokset lukutaidossa ja -innossa
- Asenne, sinnikkyys, merkityksellisyys ja koulumotivaatio

Koulutuksen merkitys ja arvo niin yksilölle kuin koko yhteiskunnalle on tunnustettava

- Koulutuksen tuomia positiivisia vaikutuksia tulee korostaa, jotta koulutuksen arvostus nousee. Vahvistetaan yhdessä hyviä asioita, joita koulutusjärjestelmämme tuottaa.
 - Varmistamme, että opetussuunnitelman perusteet ovat selkeät ja ajan tasalla.
 - Oppilaille työrauha ja mahdollisuus pitkäkestoiseen keskittymiseen. Mobiililaitteiden haitallisia vaikutuksia lapsiin ja nuoriin minimoitava.
 - Huolehdimme yhdessä, että opettajat ja rehtorit voivat hyvin ja heidän ammattitaitoaan tuetaan. Lisätään esimerkiksi yhteisopettajuutta ja otetaan käyttöön yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia edistäviä pedagogisia ratkaisuja opetuksessa.
 - Kodin ja koulun välillä on tehtävä yhä enemmän yhteistyötä, jotta lapsi ja nuori saa tarvitsemansa tuen oppimiseen. On tärkeää nähdä lapsen ja nuoren arki kokonaisuutena.
-

Jokainen lapsi ja nuori on tärkeä

Kuulun joukkoon, saan vaikuttaa arkeeni, voin hyödyntää vahvuuksiani ja opin itselleni merkityksellisiä asioita.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Kohti hyvinvoivaa ja turvallista päiväkoti- ja kouluvuotta

Laura Francke

Opetusneuvos, johtamisen tuki -yksikön päällikkö, KM, OTM

Laura Francke

@laura_francke

@laurafrancke.bsky.social

Jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön

- Jokaisella lapsella, oppilaalla ja opiskelijalla varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa, lukioissa sekä ammatillisessa koulutuksessa on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön.
- Fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista turvallisuutta edistetään ja ennaltaehkäisevää työtä tehdään kaikilla koulutusasteilla jokaisena päiväkotii- ja koulupäivänä.
- Jokainen lapsi ja nuori on arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Väkivalta on aina väärin. Kiusaamiseen, häirintään, syrjintään, rasismiin ja väkivaltaan on puututtava välittömästi.
- Yhteisöllisyyden, tunnetaitojen, kaveritaitojen sekä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen ja yksinäisyyden ja syrjäytymisen ehkäisy ovat mitä tärkeintä ennaltaehkäisevää turvallisuustyötä.
- Kasvatuksen ja koulutuksen järjestäjät varautuvat ennalta erilaisiin häiriötilanteisiin. Vakavampiin häiriötilanteisiin puututaan yhteistyössä poliisin, opiskeluhuollon henkilöstön, sosiaali- ja terveystieteiden viranomaisten ja pelastusviranomaisten kanssa.
- Turvallisen kasvuympäristöön tarvitaan koko yhteiskunnan, erityisesti lasten ja nuorten elämässä olevien kuten vanhempien, lähiyhteisöjen ja harrastusyhteisöjen tukea.

Opetushallitus tukee kasvatuksen ja koulutuksen varautumista, turvallisuutta ja väkivallan vastaista työtä

Keinoja ja tukimateriaalejamme:

- Vuorovaikutustaidot, tunne- ja ryhmätaidot
 - Dialogitaidot, osallisuus
 - Kaverisuhteet, yhteisöllisyys ja yksinäisyys
 - Resilienssi
- Kasvatuksen ja koulutuksen turvallisuus -sivusto
 - Turvallisuuden eri osa-alueisiin liittyviä tukimateriaaleja
 - Konkreettisia malleja kokonaisturvallisuuden suunnitteluun, riskien tunnistamiseen ja ennaltaehkäisyyn sekä suunnitelmien yhteensovittamiseen ja käyttöönottamiseen
 - Oppijoiden turvallisuusosaaminen
- Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus
- Demokratia ja osallisuus
- Vihapuhe ja polarisaation ehkäisy
- Kiusaamisen, väkivallan ja syrjinnän ehkäisy ja puuttuminen
- Kouluun kiinnittyminen
- Opiskeluhoolto
 - Kriiseihin varautuminen
 - Psykososiaalinen tuki
- Digitaalinen hyvinvointi ja turvallisuus
- Opetushallituksen rahoituksella tuotetut materiaalit ja koulutukset

**Puhelimen käytön
rajoittaminen kouluissa ja
oppilaitoksissa**

A decorative graphic consisting of thick, curved lines in blue and green, sweeping across the bottom and right side of the page.

Puhelimen käyttöä tulee rajoittaa

- Digitaalisten välineiden ja sovellusten käyttäminen on osa opetussuunnitelmien mukaista opetusta eri asteilla. Oppilaan omaa puhelinta voi käyttää oppitunneilla opettajan luvalla.
- Opetuksen häiriöttömyyden ja työrauhan turvaamiseksi sekä opetukseen keskittymiseksi
 - Opetushallitus suosittelee, että kaikki koulut ja oppilaitokset kieltäisivät puhelimen häiritsevän käytön oppitunneilla ja rajoittaisivat sen käyttöä myös välitunneilla nykylainsäädännön mukaisesti.
 - Monet koulut ovat jo kieltäneet puhelimen käytön ja löytäneet toimivia toimintamalleja. Näitä on tärkeä jakaa laajemmin kouluissa.
 - Hallitusohjelman mukaisesti opetus- ja kulttuuriministeriössä valmistellaan syksyllä lakiesitys puhelimen käytön rajoittamisesta kouluissa ja oppilaitoksissa. Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Opetushallitus laativat tarkemmat ohjeet sitten, kun lainsäädäntö on eduskunnassa hyväksytty.

Näin puhelimen käyttöä voidaan tällä hetkellä rajoittaa

- Perusopetuksessa, lukioissa ja ammatillisessa koulutuksessa voidaan järjestyssäännöissä kieltää puhelimen käyttö oppitunnilla.
- Oppilasta voidaan esimerkiksi käskää laittamaan puhelin taskuun tai reppuun, jossa se ei häiritse.
- Perusopetuksessa opettaja tai rehtori voi ilman järjestyssääntöjen kieltoakin ottaa puhelimen oppilaalta pois, jos se häiritsee opetusta tai oppimista.
- Välitunneilla ei voidaan kokonaan kieltää puhelimen käyttöä: välttämätön yhteydenpito esimerkiksi huoltajaan on mahdollistettava.
- Kouluissa ja oppilaitoksissa opettaja tai rehtori voi myös määrätä oppilaan/opiskelijan poistumaan, jos hän ei kehotuksista huolimatta laita puhelinta pois ja jatkaa sillä oppitunnin häiritsemistä.

Lasten ja nuorten digitaalinen hyvinvointi ja turvallisuus

- Kouluajan toimenpiteiden lisäksi tarvitsemme yhteiskunnallista keskustelua ja toimenpiteitä lasten ja nuorten digitaalisen hyvinvoinnin edistämiseksi vapaa-ajalla.
- Tuen ja osaamisen kehittämistä tarvitsevat sekä lasten ja nuorten kanssa toimivat ammattilaiset, vanhemmat että muut heidän arjessaan kuten harrastustoiminnassa mukana olevat aikuiset.
- Monilla kasvatuksen ja koulutuksen järjestäjillä sekä järjestöillä on jo toimivia malleja, joista ottaa oppia. Teknologiayritykset voivat olla mukana ratkaisemassa lasten ja nuorten digitaalisen hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä.

Kiitos!

